

מראי מקומות - מגילה

ב:

א. ומשום דקשיא לי דר"י אדר"י מוקים לה לברייתא כריב"י

פי' הרשב"א, כיון דאיכא למימר דתרוייהו ר' יהודה היא, וחדא כרבנן וחדא כר"ע, א"כ מאי דוחקי' לדחות חדא מר' יהודה ולאוקומה כריב"י.

ב. ואימא פרזים בארביסה, מוקפין כלל כלל לא

פי' הפני יהושע ההו"א של הגמ', ע"פ מש"כ הר"ן (א). בשם הרמב"ן (הבאנו דבריו לעיל) דעיקר הנס הי' על יושבי הפרזות, משא"כ המוקפין לא היו בסכנה כ"כ. וע"ע בריטב"א דכ' דכל הני קו' ותירוצים בגמ' הוי דרך בירוה, ואינם קושיות מממש.

ג. אמר קרא בזמניהם, זמנו של זה לא כזמנו של זה

העיר השפית אמת, דלמא היינו דזמנו של שושן אינו כזמנם של הפרזים, אבל אי"ז ראי' כלל לזמנם של המוקפין. ותי' דכיון דכבר תי' הגמ' לעיל דמהודו ועד כוש כתי', דהיינו דהאגרות נשתלחו לכל המדינות, א"כ ע"כ החילוק בין הזמנים הוא שייך ג"כ לכל המדינות, ולא רק לחלק שושן מהפרזים. עוד כ' הטורי אבן דאף דשייך זמניהם לחלק בין פרזים למוקפין, לומר דזמנו של זה לא כזמנו של זה, עדיין הי' שייך לומר דזמנם של מוקפין הוא י"ד וט"ו, וצריכין לקרות בשניהם, ולכן עדיין צריך לדרשה ד"את" לחלק.

ד. כשושן

פרש"י, מסתבר דכיון דאין היום דמוקפין מפורש במגילה, מסתמא דהיינו היום שהוזכר בפירוש אצל שושן. וכ' הראש יוסף, דמ"מ לא קתני "אלא" בגמ', דבזה לא מתורץ כל הקו', דעדיין הי' שייך לומר דצריכים המוקפין לקרות המגילה בשניהם, או לבחור איזה יום שירצו, דאינן דומין לגמרי לשושן, שלא נחו בשושן עד יום ט"ו, ואין למידיים מסבירא זו אלא לומר דהיום שאינו מוזכר במגילה אצל מוקפין מסתמא הוי ט"ו.

ה. אלא שושן דעבדא כמאן

ע' בבית יוסף (או"ח תרפ"ח, א', ד"ה וקשה), שהק' מכאן על שי' הר"ן דס"ל דמה דהמוקפין דימות יהושע בן נון קורין בט"ו, הוא לדמותן לשושן, דא"כ מה שייך לפרוך דשושן דעבדא כמאן, הא כל מה שהמוקפין קורין בט"ו הוא כדי להדמות לשושן. ולכן כ' דרק לדעת ר' יהושע בן קרחה אמרי' כי שושן, מה שושן, וכו', אבל לדעת תנא דמתני', דתלוי בזמן יהושע בן נון, אי"ז משום שושן כלל, אלא כדי שיהי' איזה שייכות של

א"י להיו"ט, דהיינו שיש דין דהמוקפין מימות יהושע קורין בט"ו, ע"ש עוד באריכות.

ו. כרך וכל הסמוך לו וכו'

כ' החזון איש (או"ח קנ"א ד"ה נראה) דאם נתוספו בתים חוץ לחומת העיר, אע"פ שהאריכו חוץ לתחום, ויש בתים שאינם סמוכים ואינם נראים, מ"מ קורין בט"ו, כיון שכל העיר כדבר א', ומקרו כולן תוך תחום העיר, ובלבד שלא יהא ביניהן מגרש פנוי של ע' אמה.

ז. עד כמה, וכו'

ע' בכסף משנה (מגילה א', סוף י'), שכ' להסתפק בזה, דהנה אי' לקמן (ג) דקורין בט"ו אם הוי סמוך ואינו נראה, או נראה ואינו סמוך, וא"כ י"ל דכאן ספק הגמ' הוא מה נקרא סמוך. אבל נראה אין לזה שיעור, דכל זמן שהוא נראה, קורין כמו המוקף. אבל כ' שאינו מסתבר לפרש כן, אלא דסמוך היינו סמוך מממש, דהיינו בתוך עיבורה של עיר, וספק הגמ' "עד כמה" היינו לענין נראה, דלא אמרי' דכיון שנראה אין לה שיעור, אלא מסקינן דצריך להיות ג"כ תוך מיל.

ח. הא קמ"ל דשיעורא דמיל... כמחמתן לטבריא

הק' הט"ז (או"ח תרפ"ח, ג'), אטו אין אנו יודעין דמיל היינו אלפיים אמה. וביאר דטבריא הי' בעמק, וקמ"ל דשיעור מיל לענין מגילה הוה אם הקרקע בשיפוע כמו שיש מחמתן לטבריא. אבל החזון איש (או"ח קנ"ג, ד') כ' דמסרו חכמים שיעור זה לדורם, דמדידה היא טורח מרובה, וצריך בקיאים במדידה, וטירחא גדולה היא, ולכן כשהי' כבר מקום שטרחו חכמים בו, וקבעו מדתו, היו חכמים מוסרים להעם לסימן, דקל להבחין בכל דרך מן הדרכים אם היא ארוכה או קצרה מן הסימן.

ט. ותסברא, והכתי' אלה המצוות, וכו'

פי' השפתי חכמים, דהא אותיות וצורתם ג"כ נקראים מצוה, שהרי דינים של מצוה פעמים נדרשים מאות אחת.

י. מ' וס' שבלוחות בנס היו עומדין

הק' הריטב"א, הא איכא מ"ד בסנהדרין (כב) דהתורה ניתנה בכתב עברי, וחזר ונתן להם בכתב אשורית בימי עזרא. וע"ש שביאר דודאי כבר הי' להם כתב זה בלוחות, אלא שלא היו משתמשים בכתב זה לשום דבר אחר, ואפי' בספרי תורה, ורק היו כותבים בכתב עברי. אלא דכשגלו לאשור, וידעו בני אשור כתב זה, הורגלו בו עמהם משם ואילך, וזה הוא שעלה מאשור. וע"ש עוד אריכות בענין זה.